

---

## The Modern Challenges of the Turkish-Georgian Relations

**Beka Makaradze**

PhD student  
Batumi Shota Rustaveli State University  
Department of Oriental Studies  
Georgia, Batumi  
beka.makaradze@bsu.edu.ge

### **Abstract**

From the beginning of the 90-s of the XX century, after the end of the Cold war and the collapse of the USSR, a new phase in the Turkish-Georgian relations has begun. Particularly, on the 30<sup>th</sup> of July, 1992, the two states decided to sign the treaty on “Friendship, Cooperation and Neighborly Relations”. Thus begun the new period in the history of the two countries.

The clear example of those relations was the official visit of the Georgian Prime minister to Turkey on 31<sup>st</sup> of October, 2019.

**Keywords:** Turkish-Georgian Relations.

---

## თურქეთ-საქართველოს ურთიერთობების თანამედროვე გამოწვევები

ბეკა მაკარაძე

დოქტორანტი  
ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი  
აღმოსავლეთმცოდნეობის დეპარტამენტი  
საქართველო, ბათუმი  
beka.makaradze@bsu.edu.ge

### აბსტრაქტი

XX საუკუნის 90-იანი წლების დასაწყისში, ცივი ომის დასრულებისა და საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ, თურქეთ-საქართველოს ურთიერთობაში დაიყო ახალი ეტაპი. კერძოდ, 1992 წლის 30 ივლისს ორმა სახელმწიფომ ხელი მოაწერა „მეგობრობის, თანამშრომლობისა და კეთილმეზობლური ურთიერთობების ხელშეკრულებას“, რომლითაც დაიწყო სრულიად ახალი პერიოდი ორი ქვეყნის ცხოვრებაში.

ამ ურთიერთობის ნათელი მაგალითია 2019 წლის 31 ოქტომბერი, როდესაც საქართველოს პრემიერ-მინისტრი, ოფიციალური ვიზიტით იმყოფებოდა თურქეთის რესპუბლიკაში.

**საკვანძო სიტყვა:** 1992 წლის ხელშეკრულება; თურქეთი.

## მსჯელობა

„ცივი ომის“ დასრულებისა და საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ, თურქეთ-საქართველოს ურთიერთობაში დაიყო ახალი ეტაპი. კერძოდ, 1992 წლის 30 ივლისს, ორმა სახელმწიფომ ხელი მოეწერა „მეგობრობის, თანამშრომლობისა და კეთილმეზობლური ურთიერთობების ხელშეკრულებას“, რომლითაც დაიწყო სრულიად ახალი პერიოდი ორი ქვეყნის ცხოვრებაში.

ამ ურთიერთობის ნათელი მაგალითია 2019 წლის 31 ოქტომბერი, როდესაც საქართველოს პრემიერ-მინისტრი, ოფიციალური ვიზიტით იმყოფებოდა თურქეთის რესპუბლიკაში, რომელსაც თან ახლდნენ: საგარეო საქმეთა მინისტრი დავით ზალკალიანი, ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრი ნათია თურნავა და პრემიერ-მინისტრის მრჩეველი საგარეო ურთიერთობათა საკითხებში ირაკლი ჩიქოვანი (1).

პირისპირ შეხვედრაზე, რომელსაც მხოლოდ თურქეთის რესპუბლიკის პრეზიდენტი რეჯეფ თაიფ ერდოღანი და საქართველოს პრემიერ-მინისტრი გიორგი გახარია ესწრებოდნენ, შეთანხმდნენ, რომ საქართველო-თურქეთის ურთიერთობის გაუმჯობესების მიზნით, უახლოეს პერიოდში, ანკარაში გაიმართება სტრატეგიული პარტნიორობის საბჭოს სხდომა. მოლაპარაკებების დროს, ასევე გადაწყდა, რომ ნოემბერში, მინისტრების დონეზე, გაიმართება ორი ქვეყნის შერეული ეკონომიკური კომისიის სხდომაც.

ექსპერტების აზრით, კი დაგეგმილი შეხვედრები ხელს შეუწყობს სავაჭრო-ეკონომიკური ურთიერთობების კიდევ უფრო გაღრმავებას და ამ მიმართულებით არსებული პოტენციალის მაქსიმალურად გამოყენებას.

ორი ქვეყნის ლიდერებმა შეხვედრაზე განსაკუთრებული ყურადღება გაამახვილეს ენერგეტიკისა და ლოგისტიკის სფეროებში თანამშრომლობაზე, მათ შორის ისეთი მნიშვნელოვანი პროექტის მიმდინარეობაზე, როგორცაა: ბაქო-თბილისი-ყარსი, ასევე - ტურიზმისა და კულტურის სექტორში არსებულ ერთობლივ პროექტებზე, შავი ზღვის რეგიონის უსაფრთხოების უზრუნველყოფის საკითხებზე, რაშიც კიდევ ერთხელ გამახვილდა ყურადღება საქართველოსა და თურქეთის რესპუბლიკის როლზე. ამ საკითხთან დაკავშირებით თურქეთის რესპუბლიკის პრეზიდენტმა რ.თ.ერდოღანმა განაცხადა, რომ: „ვაგრძელებთ ჩვენს ძალისხმევას, რათა საქართველოს მონაწილეობით შევინარჩუნოთ მშვიდობა და სტაბილურობა შავ ზღვაზე. ჩვენ გვინდა უფრო მჭიდრო ურთიერთობა დამყარდეს თურქეთსა და საქართველოს შორის თავდაცვის სფეროში“ (2).

პრეზიდენტმა ერდოღანმა, ოფიციალურ შეხვედრაზე, საქართველოს პრემიერ-მინისტრ გიორგი გახარიასთან, საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისა და სუვერენიტეტისადმი თურქეთის რესპუბლიკის მტკიცე მხარდაჭერა კიდევ ერთხელ დაადასტურა და განსაკუთრებული ყურადღება გაამახვილა ორი ქვეყნის ისტორიულ კავშირებზე, მათ დიდ შესაძლებლობებზე, რადგან თურქეთი და საქართველო მეზობლები არიან და საერთო ღირებულებები გააჩნიათ (3).

პირისპირ შეხვედრის შემდეგ მოლაპარაკებები გაფართოებულ ფორმატში, სამუშაო სადილზე გაგრძელდა, რომელშიც ორი ქვეყნის მთავრობის წევრებიც მონაწილეობდნენ (4). აღნიშნულ შეხვედრაზე, თურქეთის პრეზიდენტმა გამოსვლისას დასძინა, რომ „ჩვენი ურთიერთობები საქართველოსთან ძლიერდება ყველა სფეროში, ვაჭრობიდან - ტურიზმამდე, ენერგეტიკიდან - თავდაცვით სფერომდე. მჯერა, რომ

---

ჩვენი სტრატეგიული პარტნიორობა გამოიღებს შედეგებს, რაც არამარტო ორი ქვეყნის, არამედ მთელი რეგიონისთვის იქნება სასიკეთო“ (5).

აღსანიშნავია ის გარემოებაც, რომ თურქეთის პრეზიდენტმა იმ პროექტებზეც გაამახვილა ყურადღება, რომლებსაც თურქეთი საქართველოსთან და მეზობელ აზერბაიჯანთან ერთად ახორციელებს, საუბარია, ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანის და ბაქო-თბილისი-ერზრუმის ბუნებრივი აირის მილსადენზე, ასევე ბაქო-თბილისი-ყარსის სარკინიგზო ხაზზე, რომელსაც ისტორიული მნიშვნელობის ნაბიჯი უწოდა. სარკინიგზო მაგისტრალი გააჩენს ახალ საშუალებებს, რომლებიც ერთმანეთთან დააკავშირებს სამ მეგობარ ქვეყანას. ბაქო-თბილისი-ყარსის რკინიგზა ემსახურება მნიშვნელოვან მონაკვეთს, რომელიც მდებარეობს ლონდონიდან პეკინამდე გასასვლელი ხაზის ცენტრში. ჩვენი კავშირი კი საქართველოსთან ნიშნავს უფრო მეტს, ვიდრე მილსადენები და რკინიგზა“ (6).

რ. თ. ერდოღანმა ყურადღება გაამახვილა 2011 წელს შემოღებულ თურქეთისა და საქართველოს უფიზო რეჟიმზე. მან აღნიშნა, რომ „ორ ქვეყანას შორის საზღვრის გადაკვეთა ნებადართულია პასპორტის გარეშე. ჩვენ ბედნიერები ვართ, რადგან თურქეთის მოქალაქეებს შეუძლიათ პირადობის მოწმობით საქართველოში იმოგზაურონ. თურქეთი საქართველოს უდიდესი სავაჭრო პარტნიორია. ჩვენ გვსურს, რომ შევინარჩუნოთ და კიდევ უფრო გავაძლიეროთ ჩვენი თანამშრომლობა საერთო სარგებლობისა და ურთიერთპატივისცემის საფუძველზე. დღევანდელი მოლაპარაკებების დროს, კიდევ ერთხელ აღვნიშნეთ ჩვენი გადაწყვეტილება, რომ სწრაფად გავზარდოთ ორმხრივი სავაჭრო მოცულობა. დღეს კიდევ ერთხელ გამოვხატეთ ნება, რომ 1,5 მილიარდიანი სავაჭრო ბრუნვა 3 მილიარდ აშშ დოლარამდე გაიზა-

---

რდოს. ამ ფარგლებში, თურქეთსა და საქართველოს შორის ვაჭრობის გამარტივების პოტენციალით მეტად სარგებლობისთვის ქმედითი ნაბიჯებს გადავდგამთ და ჩვენს თანამშრომლობას კიდევ უფრო გავამდიერებთ. ძალიან მალე ანკარაში გაიმართება თურქეთ-საქართველოს შერეული ეკონომიკური კომისიის შეხვედრა, რომელიც ამ კუთხით ძალზე ხელსაყრელი იქნება“, - განაცხადა რეჯეფ თაიფ ერდოღანმა (7).

შეხვედრაზე, განხილული იყო აგრეთვე უსაფრთხოების საკითხებიც: ორმხრივი თანამშრომლობა სამხედრო სფეროში; ერთობლივი წვრთნები; ტერორისტული ორგანიზაციებისა და FETÖ-ს წინააღმდეგ ერთობლივი თანამშრომლობა და სხვა (8).

„საქართველოს დამოუკიდებლობა, პოლიტიკური სტაბილურობა და ტერიტორიული მთლიანობა ჩვენთვის უაღრესად მნიშვნელოვანია. ჩვენს შეიარაღებულ ძალებს შორის თურქეთსა და საქართველოში ერთობლივი წვრთნების ჩატარება წელსაც გავაგრძელებთ. 2200-მდე ქართველმა სამხედრო პერსონალმა თურქეთში ჩატარებულ ტრენინგებსა და სხვადასხვა კურსებში მიიღო მონაწილეობა. ჩვენს საერთო შავ ზღვაში მშვიდობისა და სტაბილურობისთვის ჩვენი ძალისხმევა საქართველოს მხარდაჭერითაც გრძელდება“, - განაცხადა რეჯეფ თაიფ ერდოღანმა.

თურქეთის რესპუბლიკის პრეზიდენტმა აგრეთვე აღნიშნა, რომ როგორც საქართველოა თურქეთისთვის წინაპრების სამშობლოში მყოფ ძმებთან დამაკავშირებელი ხიდი, ასევე თურქეთია საქართველოს დასავლეთთან ურთიერთობების ჯანსაღი ფორმით დამყარებაში სტრატეგიული ხიდი. სიტყვის ბოლოს, ერდოღანმა მადლობა გადაუხადა პრემიერსა და დელეგაციას ნაყოფიერი ვიზიტისთვის. „უმაღლესი დონის სტრატეგიული პარტნიორობის საბჭოს სხდომის გამართვის

---

შემდეგ მზად ვარ, მივიღო თქვენი მოწვევა საქართველოში ვიზიტთან დაკავშირებით, გაზაფხულზე“, - განაცხადა რეჯევ თაიფ ერდოღანმა(9).

თურქეთის რესპუბლიკაში ოფიციალური ვიზიტის ფარგლებში, საქართველოს პრემიერ-მინისტრი შეხვდა ვიცე-პრეზიდენტ ფუათ ოქტაის და დიდი ეროვნული ასამბლეის თავმჯდომარე მუსტაფა შენთოფს.

ვიცე-პრეზიდენტ ფუათ ოქტაისთან პირისპირ შეხვედრისას ყურადღება გამახვილდა ორი ქვეყნის მეგობრულ ურთიერთობასა და სტრატეგიულ პარტნიორობაზე. ხაზი გაესვა საქართველო-თურქეთის შერეული ეკონომიკური კომისიის სხდომის გამართვის მნიშვნელობას, რაც ხელს შეუწყობდა ორმხრივი სავაჭრო-ეკონომიკური თანამშრომლობის კიდევ უფრო გაღრმავებას.

აღინიშნა, რომ მაღალი დონის ვიზიტები ორი ქვეყნის ურთიერთობების განვითარებას ახალ დინამიკას შესძენს.

გიორგი გახარიას თურქეთის რესპუბლიკის საკანონმდებლო ორგანოში უმასპინძლა დიდი ეროვნული ასამბლეის თავმჯდომარემ, მუსტაფა შენთოფმა. გაფართოებული ფორმატის შეხვედრაზე საუბარი შეეხო ორმხრივი დღის წესრიგის მნიშვნელოვან საკითხებს, მათ შორის საქართველოს საკანონმდებლო ორგანოსთან ნაცოფიერ თანამშრომლობას. ხაზი გაესვა საქართველოსა და თურქეთის მნიშვნელოვან როლს რეგიონში სტაბილურობის უზრუნველყოფისათვის. შეხვედრაზე კიდევ ერთხელ დაფიქსირდა თურქეთის პოზიცია, საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისა და სუვერენიტეტისადმი.

ოფიციალური ვიზიტის ფარგლებში პრემიერ-მინისტრმა პატივი მიაგო რესპუბლიკური თურქეთის დამაარსებლის -

---

მუსტაფა ქემალ ათათურქის ხსოვნას და მოინახულა მავზოლეუმი (10).

## დასკვნა

საქართველო უდიდეს მნიშვნელობას ანიჭებს თურქეთთან თანამშრომლობას. ორ ქვეყანას შორის არსებული დინამიკური და ნაყოფიერი ურთიერთობები ხელს უწყობს რეგიონულ მშვიდობასა და სტაბილურობას. მნიშვნელოვანია თურქეთის მხარდაჭერა საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენის საკითხში, ისევე როგორც მისი როლი სამხედრო აღმშენებლობის პროცესში. საგარეო უწყება მაქსიმალურ ძალისხმევას მიმართავს თურქეთთან ურთიერთობის შემდგომი გაღრმავებისაკენ, განსაკუთრებით ვაჭრობის და ტრანსპორტის სფეროებში. სტრატეგიული მნიშვნელობა აქვს ენერგეტიკულ თანამშრომლობას, რაც ხელს უწყობს არა მხოლოდ ორი ქვეყნის, არამედ მთლიანად ევროპის ენერგეტიკული უსაფრთხოების გაძლიერებას.

## გამოყენებული ლიტერატურა:

1. <https://imedinews.ge/ge/saqartvelo/120090/giorgi-gakharia-opitsial-uri-vizitit-turqetshi-gaemgzavra.;>
2. <https://www.tccb.gov.tr/en/news/542/112382/-we-continue-our-efforts-to-maintain-peace-and-stability-in-the-black-sea-with-georgia-s-contributions-;>
3. <https://www.tccb.gov.tr/en/news/542/112382/-we-continue-our-efforts-to-maintain-peace-and-stability-in-the-black-sea-with-georgia-s-contributions-;>



- 
4. <https://imedinews.ge/ge/saqartvelo/120133/gakharia-da-erdogani-qveknebs-shoris-strategiuli-partniorobis-sabchos-skhdomis-chatare-baze-shetan-khmdnen>;
  5. <https://www.tccb.gov.tr/en/news/542/112382/-we-continue-our-efforts-to-maintain-peace-and-stability-in-the-black-sea-with-georgia-s-contributions->;
  6. <https://www.tccb.gov.tr/en/news/542/112382/-we-continue-our-efforts-to-maintain-peace-and-stability-in-the-black-sea-with-georgia-s-contributions->;
  7. <https://www.tccb.gov.tr/en/news/542/112382/-we-continue-our-efforts-to-maintain-peace-and-stability-in-the-black-sea-with-georgia-s-contributions->;
  8. [https://haberglobal.com.tr/dunya/cumhurbaskani-erdogan-gurcistan-basbakani-ile-basin-toplantisiduzenledi11957?fbclid=IwAR0Kl0JF4X\\_AII nm DOKx0 tmaJHJq3stUCSc yQvux\\_PInJNf8GkaN 1Sy6XY8](https://haberglobal.com.tr/dunya/cumhurbaskani-erdogan-gurcistan-basbakani-ile-basin-toplantisiduzenledi11957?fbclid=IwAR0Kl0JF4X_AII nm DOKx0 tmaJHJq3stUCSc yQvux_PInJNf8GkaN 1Sy6XY8);
  9. <https://imedinews.ge/ge/saqartvelo/120141/gazapkhulze-turqetis-prezidenti-saqartvelos-etsveva>;
  10. <https://imedinews.ge/ge/saqartvelo/120159/gakharia-turqetis-vitseprezidents-da-didi-erovnuli-asambleis-tavmjdomares-shekhvd>.